

Competitivitat i energia: dues cares de la mateixa moneda

ANDRIS PIEBALGS

L'any 2009 va començar amb tres crisis: la crisi econòmica, la del gas entre Rússia i Ucraïna, i els incendis d'Austràlia. Totes tres estan estretament lligades al sector energètic, i totes tres necessiten una resposta global. En el nostre cas, una resposta coordinada a nivell europeu. És per això que en aquest article m'agradaria explicar com la Comissió Europea vol dur a terme una nova revolució industrial, basada en una política energètica comuna, de manera que el paradigma dominant, recolzat en els carburants fòssils, canviï i es tendeixi cap a una energia del futur, una energia que millori la nostra competitivitat, la nostra sostenibilitat i la nostra seguretat d'abastament.

En aquests temps en què la crisi financera i econòmica obliga a estrènyer-se el cinturó, ens veiem obligats a distingir entre els productes i els serveis que són realment necessaris i els que no ho són. L'energia es pot considerar inclosa en el capítol dels serveis essencials: necessitem llum per a les nostres cases, però també per als nostres ordinadors i els nostres sistemes de transport. En definitiva, per a fer funcionar la nostra economia.

A nivell europeu som conscients de la importància de l'energia per a la competitivitat de la nostra economia i per al benestar dels ciutadans. De fet, l'energia és un dels elements centrals de l'estratègia comunitària per a la creació del creixement econòmic i de nous llocs de treball. Per exemple, la creació d'un mercat competitiu de l'energia, a llarg termini, ajudarà a reduir el cost de l'energia dels nostres consumidors, la qual cosa els permetrà augmentar el consum en altres sectors, element essencial per a assegurar el creixement econòmic. De la mateixa manera, ja hem vist els efectes catastròfics que els preus elevats de l'energia, com els que hem patit la primera meitat del 2008, poden tenir en l'economia.

L'energia és un dels elements centrals de l'estratègia comunitària per a la creació del creixement econòmic i de nous llocs de treball.

Tanmateix, la competitivitat és només una dimensió de la política energètica. L'aprovisionament i la producció d'energia han de ser segurs i sostenibles. Quan parlo de seguretat, no em refereixo tan sols al fet que l'energia ha d'estar protegida de riscos (tant accidentals com criminals), sinó que també hem d'assegurar que cada ciutadà i cada empresa tingui accés a una energia que pugui pagar. Això està estretament relacionat amb la sostenibilitat, perquè és evident que hem de garantir que les catàstrofes econòmiques relacionades amb l'energia no incloguin també, a llarg termini, el canvi climàtic, del qual el sector energètic n'és especialment responsable.

Garantir una energia neta, segura i assequible és un desafiament important. La política europea de l'energia tindrà un paper essencial –tot i que no l'únic– per a superar-lo. Partim d'una bona base. Originàriament, la Unió Europea va néixer de la voluntat de posar en comú dos recursos energètics molt importants: el carbó i l'energia nuclear (tractats **CECA** –Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer– i **Euratom** –Comunitat Europea d'Energia Atòmica–). Amb el temps, la política energètica europea es va estendre a altres àmbits, particularment els de l'electricitat i el gas, amb la creació d'un mercat únic. La consciència ambiental, especialment des de la signatura del **protocol de Kyoto**, va portar a la promoció de fonts d'energia netes, com les energies renovables, o a la creació d'un mercat per a les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

Sobre aquesta base, totes les institucions de la Unió Europea han treballat per a la definició d'una estratègia encara més ambiciosa que permeti fer front als desafiaments del segle XXI. Des de l'any 2006, la Comissió ha perfilat les grans línies d'aquesta estratègia amb una autèntica Política Europea de l'Energia. La implementació del pla definit el 2006 ha donat com a fruit la famosa estratègia dels tres 20 % per al 2020 (un 20 % de reducció d'emissions de CO₂, un 20 % de consum d'energia renovable en el consum final d'energia i un 20 % d'estalvi energètic). A la cimera europea de l'11 i el 12 de desembre de 2008, es va arribar a un acord final sobre les grans línies d'aquesta estratègia. L'acord és un exemple claríssim del fet que el mètode comunitari continua funcionant bé i aportant resultats concrets.

Però ara cal mirar cap al futur. El 13 de novembre de 2008, la Comissió va presentar el pla d'acció per als pròxims anys, la segona Revisió Estratègica de l'Energia. M'agradaria assenyalar alguns dels elements d'aquesta estratègia.

El primer és l'eficiència energètica. L'any 2006, la Comissió va adoptar un **Pla d'Acció d'Eficiència Energètica**, en el qual es marcava l'ambició objectiu de reduir en un 20 % el consum d'energia, comparat amb les xifres de l'any 2005.

Si s'assoleix aquest objectiu, la Unió Europea podria estalviar 100.000 milions d'euros per any i reduir les emissions de CO₂ en 780 milions de tones anuals. Una de les mesures d'aquest pla d'acció és, per exemple, la decisió d'eliminar de manera gradual del mercat les bombetes incandescent, una mesura que permetrà estalviar l'energia equivalent al consum d'11 milions de llars, i reinjectar a l'economia real entre 5 i 10.000 milions d'euros anuals.

El segon element és la competitivitat. L'any 2005, la Comissió va iniciar una investigació per a identificar els problemes del mercat interior de l'energia. Aquesta recerca va concloure que hi havia obstacles importants per a assegurar la competència del mercat i la llibertat d'elecció de proveïdor dels consumidors. Per resoldre aquests problemes, la Comissió va presentar, al mes de setembre del 2007, un ambiciós paquet de mesures que tenien com a principal objectiu la integració del mercat i l'accés no discriminatori a les xarxes, amb una separació clara entre l'aspecte competitiu del mercat (generació i venda) i l'aspecte monopolístic (xarxes de transmissió). Aquesta mesura era reforçada per l'ampliació dels poders dels reguladors energètics i per la creació d'una agència europea destinada a integrar les regles del joc a nivell europeu.

El Pla d'Acció per al Desenvolupament de les Infraestructures de Transmissió va acompanyat d'una política internacional de l'energia, basada en el diàleg permanent amb els principals proveïdors.

El tercer àmbit d'acció és el de la seguretat d'aprovisionament. Recentment, la Comissió va presentar un **Pla d'Acció per al Desenvolupament de les Infraestructures de Transmissió**. Aquest pla identifica els projectes prioritaris que manquen tant per a la integració dels mercats europeus (l'interconnector elèctric França-Espanya n'és un exemple patent) com per a la seguretat d'aprovisionament (el corredor de gas cap a la mar Càspia,

▲ Andris Piebalgs i José Manuel Durão Barroso en una conferència europea sobre l'energia.

per exemple). El pla va acompanyat d'una autèntica política internacional de l'energia, basada en el diàleg permanent amb els nostres principals proveïdors, i d'una política decidida de diversificació, tant de les fonts d'energia com dels països d'origen i les rutes de transmissió.

En quart lloc es vol potenciar l'augment de les energies renovables en el total del volum energètic consumit. A començament del 2008, la Comissió va presentar una directiva per a augmentar la part d'energies renovables del 8,5 % actual al 20 %. Aquest objectiu, ambiciós i obligatori, acaba de ser acceptat per tots els estats membres. Això crearà la seguretat d'inversió necessària per a desenvolupar un sector de tecnologia avançada que permetrà limitar la dependència exterior, reduir les emissions i crear empreses i llocs de treball a Europa.

El cinquè element té en compte la voluntat de la UE de promoure aquests objectius a nivell internacional, mitjançant una gran aliança per l'eficiència energètica a nivell global que contribueixi a l'assoliment d'un acord internacional per la

lluita contra el canvi climàtic. La reunió per a l'acord tindrà lloc a Copenhaguen l'any 2010. El Consell Europeu també ha assolit un acord ambiciós per a la reducció de les emissions de CO₂ i per a l'establiment d'un mercat d'emissions de CO₂ que ens posa a la primera línia de la lluita global contra el canvi climàtic.

La Unió Europea ha de promoure els seus objectius a nivell internacional mitjançant una gran aliança per l'eficiència energètica a nivell global.

A la sisena àrea, la Comissió ha presentat un Pla d'Acció per a la Promoció de Tecnologies dirigit a totes aquelles que puguin contribuir a la realització dels nostres objectius mediambientals i d'energies renovables. Aquestes tecnologies poder dur a una nova revolució industrial basada en energies netes i xarxes intel·ligents que permetin fer front a la desaparició, tard o d'hora, dels combustibles fòssils.

Aquestes sis àrees de treball mostren com la **Comissió** intenta contribuir a l'objectiu d'aconseguir una energia neta, segura i assequible. Però, amb aquesta estratègia, la Comissió fa una aposta molt important per la competitivitat de l'economia europea i la reducció dels riscos

inherents de la dependència exterior i de la volatilitat dels preus de l'energia.

Caldrà veure si l'actual crisi econòmica serà un obstacle o una oportunitat per a dur a terme aquesta nova política energètica. D'una banda, la crisi financera farà més difícil aconseguir crèdits per a inversions energètiques urgents, però això s'esdevindria igualment en qualsevol model energètic. I, de l'altra, molts experts consideren que per a sortir de la crisi caldrà incrementar la despesa pública en activitats que puguin crear treball i creixement econòmic en sectors de futur. Pel que he explicat més amunt, invertir en eficiència energètica, energies renovables, infraestructures d'interconnexió o tecnologies netes significa fer despesa en sectors amb un gran potencial de creixement i de creació de feina als indrets on es produeix la inversió.

Aquestes inversions, a més, reduiran els riscos de la dependència exterior, incrementaran la competitivitat de l'economia europea i posaran Europa a la línia de sortida de les tecnologies que necessàriament dominaran el mercat energètic quan el petroli comenci a acabar-se o assoleixi preus massa alts per a ser considerat com una opció. Per aquests motius, considero que, contràriament al que han dit alguns, la crisi econòmica no ha de ser una raó per a reconsiderar la política europea de l'energia, sinó més aviat una raó per a accelerar-la.

ANDRIS PIEBALGS

Comissari d'Energia de la Unió Europea, des del novembre de 2004.

Llicenciat en Ciències Físiques per la Universitat de Valmiera (Letònia).

Durant prop de deu anys ha exercit com a diplomàtic. Ha estat subsecretari d'Estat per a afers de la Unió Europea al Ministeri d'Afers Estrangers letó i ha ocupat càrrecs polítics a Letònia, entre els quals el de ministre d'Educació i ministre de Finances.

